

Təsdiq edirem
Tədris məsələləri üzrə prorektor
vəzifəsini icra edən
dos.Z.I.Məmmədov

07 yanvar 2026-cı il

FƏNN SİLLABUSU

İxtisas: 6001020 Texnologiya müəllimliyi

Fakultə: Təbiyyat

Kafedra: Texnologiya və texniki elmlər

I Fənn haqqında ümumi məlumat:

Fənnin adı: Mülki Müdafiə və ilkin tibbi yardım - Proqram Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilən 23 aprel 2010 -cu il tarixli 75 nömrəli "Ali təhsilin dövlət standartı və proqramına əsasən tərtib olunmuşdur

Kodu: İf—B22

Tədris ili: II Tədris ili, (2025-2026)

Semestr: IV (yaz)

Tədris yükü (saat) : 30 saat (15 saat müəhazirə, 15 saat seminar)

Təhsilalma forması: Əyani

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

II Müəllim haqqında məlumat

Adı,soyadı,elmi dərəcəsi və elmi adı : bım İmanov İsmayıl Gülməmməd m.Əliyev Davud Məmmədəğa oğlu.

Məsləhət günləri və saati: V gün 14:00 – 16:00

E-mail ünvanı : ismayıl.imanov.55@mail.ru davudeliyev1967@gmail.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş. Füzuli küç. 170-a LDU-nun 1 saylı tədris binası.

III Əsas ədəbiyyat:

- H.N.Ocaqov Mülki müdafiə”
- “Mülki müdafiə Dərslik”

Əlavə ədəbiyyat

3.F.Manafov “Həyat fəaliyyəti təhlükəsizliyi”

IV Perekvizit fənlər: Çağırışaqədərki hazırlıq, Kimya, Fizika

V Korekvizit fənlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənnin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI Fənnin təsviri və məqsədi: Mülki Müdafiə fənnin tədrisinin insanların

təhlükəsizliyinin sağlamlığın təminatında rolu böyükdür. Sülh və müharibə dövrlərinin fəvqəladə hallarda, təbii fəlakət, istehsal qəzaları nəticəsində yaranmış zədələnmə ocaqlarında xilasetmə və digər təxirəsalınmaz işlərin təşkili və keçirilməsinin əsasları, əhalinin mühavizəsinin, habelə xalq təsərrüfatının obyektlərinin işinin sabitliyinin yüksəldilməsi üsullarının tələbələrə öyrədilməsidir

VII Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır və onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII Qiymətləndirmə: Fənn üzrə tələbələrin biliyi 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Yeni tələbənin fənn üzrə toplaya biləcəyi balın maksimum miqdarı 100-ə bərabərdir. Bu balın yarısı (50 balı) tələbənin semestr müddətində fəaliyyətinin nəticəsinə (cari qiymətləndirmə), digər yarısı isə (digər 50 balı) imtahanın nəticəsinə (aralıq qiymətləndirmə) görə verilir.

Fənn üzrə cari qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 bala aşağıdakılar daxildir:

- 20 bal - seminar dərslərində fəaliyyətinə görə;
- 30 bal - kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan yazılı şəkildə aparılır və imtahan biletinə bir qayda olaraq fənn üzrə tədris olunan mövzulara aid 5 sual daxil edilir. Hər sual maksimum 10 bal olmaqla qiymətləndirilir (aşağıda qeyd olunan qiymət meyarına əsasən) ki, bu da toplamda fənn üzrə aralıq qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 balı təşkil edir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun məzmununu tam açır;
- 8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal - tələbə keçilmiş materialı yaxşı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir;
- 6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal - tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- II. 4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal - cavab yoxdur.

Tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balının (imtahanda topladığı balın) miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balına (semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala) əlavə olunmur.

Fənn üzrə cari və aralıq qiymətləndirmənin ümumi nəticəsinə görə tələbənin biliyi yekun olaraq aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

Bal aralığı (göstərilən ballar daxil olmaqla)	Hərflə işarəsi	Sözlə yazılışı
91-100 bal	A	əla
81-90 bal	B	çox yaxşı
71-80 bal	C	yaxşı
61-70 bal	D	kafi
51-60 bal	E	qənaətbəxş
51-baldan aşağı	F	geyri-kafi

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə univərsitetin daxili intizam qaydalarını pozduqda onun barəsində mövcud qanunvericilik çərçivəsində müvafiq tədbir görülməkdir.

X Təqvim mövzu plan: Mühazirə -15 saat, Seminar – 15 saat, Cəmi-30

N	Mövzular, görülən tədbirlər	Mühazirə Saat	Seminar Saat	Tarix
1	I Kollektiv mövzuları Mülki müdafiənin yaranma tarixi , vəzifələri, məqsədi, təşkili və ona rəhbərlik Plan: 1.Mülki müdafiənin yaranma tarixi 2.Mülki müdafiənin məqsədi və vəzifələri 3.Mülki müdafiənin təşkili prinsipləri və ona rəhbərlik Mənbə: səh 12-40	2		
2	Fövqəladə hallar və onların təsnifatı Plan: 1.Fövqəladə halların miqyasına görə növləri 2.Sülh mənşəli fövqəladə hallar 3.Təbii xarakterli fövqəladə hallar 4.Texnogen xarakterli fövqəladə hallar 5.Sosial- siyasi və ekoloji xarakterli fövqəladə hallar 6.Hərb mənşəli fövqəladə hallar Mənbə: səh 1-10	2		
3	Kütləvi qırğın silahları Plan: 1.Kütləvi qırğın silahların növləri 2.Nüvə silahının zədələyici amilləri və nüvə zədələnmə ocağı 3.Kimyəvi silahın zədələyici təsiri və onun ən vacib xüsusiyyətləri 4.Zəhərleyici maddələrin toksikoloji cədvəli. 5.Bioloji silahın zədələyici təsiri 6.Bioloji zədələnmə ocağının nəticələrinin aradan qaldırılması. Observasiya və karantin.	2		

	7.Zəhərlənmələrin nəticələrinin aradan qaldırılması 8.Əhalinin sanitariya təmizlənməsi. Mənbə: Səh 67-89			
	II Kollektivium mövzuları			
4	Əhalinin mühafizəsinin əsas prinsipləri və üsulları Plan: 1.Mühafizənin əsas prinsipləri 2.Fövqəladə hadisənin nəticələrini aradan qaldırmaqdan ötrü İstinad olunan prinsiplər 3.Qəza-xilasetmə və digər təxirəsalınmaz işlər 4.Xilasetmə zamanı görülən işlər və iş görənlər zaman tələksizlik qaydaları. Mənbə: Səh 186-222	2		
5	Kollektiv mühafizə qurğuları və istifadə qaydaları Plan: 1.Kollektiv mühafizə qurğularının təyinatı 2.Sığınacaqların konstruksiyası 3.Radiasiya əleyhinə daldalanacaqların konstruksiyası 4.Sadə daldalanacaqların konstruksiyası Mənbə: Səh 230-241	2		
	III Kollektivium mövzuları			
6	Fərdi mühafizə vasitələri və əhalinin köçürülməsi Plan: 1.Fərdi mühafizə vasitələrin növləri 2.Tənəffüs üzvlərin mühafizə vasitələri 3.Dəri səthinin mühafizə vasitələri 4.Köçürmə tədbirləri və mahiyyəti 5.Köçürmənin planlaşdırılması və təşkili 6.Köçürmənin üsulları Mənbə: Səh 101-113	2		
7	Mülki müdafiə qüvvələrin təyinatı və mülki müdafiə dəstələrin fəaliyyəti Plan: 1.Mülki müdafiə qüvvələrin təyinatı. 3.Hərbiləşdirilməmiş dəstələrin yaradılması. 5.Mülki müdafiə xidmət növləri və xidmət dəstələrin fəaliyyəti. Mənbə: Səh 208-225	2		
8	Fövqəladə hallar zamanı ilk tibbi yardım Plan: 1.İlk tibbi yardımın növləri 2.Qanaxmalar zamanı ilk tibbi yardım 3.Yara və yanıq zamanı ilk tibbi yardım 4.Sınıq,çıxma və əzilmə zamanı ilk tibbi yardım	1		

5.Zəhərlənmələr zamanı ilk tibbi yardım 6.Boğulma zamanı ilk tibbi yardım 7.Fərdi tibbi mühafizə vasitələrin növləri 8.İlk tibbi dəsti (aptekaçə)			
Mənbə: Səh 268-295			
Cəmi		30	

XI Fənn üzrə tələblər : Ehtimal olunan fəlakət barədə əhalinin xəbərdarlıq edilməsinin təşkilini , əhalinin fəvqəladə hallarda mübarizəyə və mühafizəyə hazırlanmasını, FH nəticələrinin aradan qaldırılması işlərinin təşkilini, qəza-xilasetmə tədbirlərinin həyata keçirməyini

XII. Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- təqdimat və müzakirə
- debat
- müstəqil iş / araşdırma.

XIII. Fənn üzrə təlim nəticələri.

"Mülki Müdafiə və ilkin tibbi yardım fənninin təlim nəticələri :

FTN 1 Fəvqəladə hadisələrin təsnifatı, onların tam xarakteristikası, Mülki müdafiənin yaranma tarixi, onun FH-da rolu və vəzifələrini öyrənmək. Mülki müdafiə ilə bağlı Nazirlər kabinetinin Qərarları və qanunlarını bilmək;

FTN 2 Müasir dövürdə sülh və müharibə dövürlərində Mülki müdafiənin rolunu və vəzifələrini bilmək. Texnogen FH-də hadisələrin qarşısının alınması yolları, bakterioloji, kimyəvi və radiasiya şəraitində əhalinin davranış qaydalarını, mahiyyətini bilmək. Karantin, observasiya şəraitində, sanitariya təmizliyi, ərazinin dezinfeksiyası, kimyəvi zəhərlənmə ocaqlarında qəza, radiasiya şəraitində işə dezaktivasiya üsullarını bilmək;

FTN 3 Fəvqəladə hallar komissiyası. Fəvqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması üçün Dövlət sisteminin rolu və vəzifələrini bilmək.

Hərbiləşdirilməmiş mülki müdafiə dəstələrinin yaradılmasını öyrənmək;

FTN 4 Fəvqəladə hallar zamanı əhalinin mühafizəsinin təşkilini həyata keçirmək.

Kollektiv mühafizə qurğuları və onlardan istifadə qaydalarını bilmək.

Fərdi mühafizə vasitələri və onlardan istifadə qaydalarını bilmək. Fəvqəladə

hallar zamanı əhalinin köçürülməsini bacarmaq. Fəvqəladə hallar zamanı

əhalinin səmərəli mühafizəsinin təşkilini bacarmaq. Kollektiv mühafizə

qurğuları və onlardan istifadə qaydalarını bacarmaq. Fərdi mühafizə vasitələri

və onlardan istifadə qaydalarını bilmək.

Fəvqəladə hallar zamanı əhalinin köçürülməsini həyata keçirmək;

FTN 5 Mülki müdafiə kəşfiyyatının təşkili və aparılması qaydalarını bilmək. Radiasiya və kimyəvi kəşfiyyat cihazlarını işlətməyi bacarmaq. Mülki müdafiə üzrə idarətmə, mülki müdafiə qərargahları və onların əsas vəzifələrini bilmək;

XIV. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV. 1-ci Kolleqviyumun sualları

- 1.Mülki müdafiənin yaranma tarixi
- 2.Mülki müdafiənin vəzifələri və məqsədi.
- 3.Fövqəladə halların miqyasına görə növləri.
- 4.Sülh mənşəli fəvqəladə hallar.
- 5.Təbii xarakterli fəvqəladə hallar.
6. Nüvə silahının zədələyici amilləri və nüvə zədələnmə ocağı
- 7.Kimyəvi silahın zədələyici təsiri və ən vacib xüsusiyyətləri.
- 8.Zəhərlənmələrin nəticələrin aradan qaldırılması.

2-ci Kolleqviyumun sualları

- 1.Mühafizənin əsas prinsipləri
- 2.Sığınacaqların konstruksiyaları.
- 3.Radiasiya əleyhinə və Sadə daldalanacaqların konstruksiyaları.
- 4.Tənəffüs üzvlərinin mühafizə vasitələri.
- 5.Dəri səthinin mühafizə vasitələri.
- 6.Köçürmə tədbirləri və köçürmənin mahiyyəti.
- 7.Mülki müdafiə qüvvələrin təyinatı.

X VI. İmtahan mövzuları üzrə açıqlama (İmtahan sualları)

- 1.Mülki müdafiənin yaranma tarixi.
- 2.Mülki müdafiənin məqsədi və vəzifələri.
- 3.Fövqəladə halların miqyasına görə növləri
- 4.Sülh mənşəli fəvqəladə hallar
- 5.Təbii xarakterli fəvqəladə hallar.
- 6.Nüvə silahı və onun zədələyici amilləri və nüvə zədələnmə ocağı.
- 7.Kimyəvi silahın zədələyici təsiri və onun ən vacib xüsusiyyətləri.
- 8.Zəhərləyici maddələri toksikoloji cədvəli.

9. Bioloji silah və onun zədələyici təsiri.
10. Bioloji zədələnmə ocağının nəticələrinin aradan qaldırılması. Observasiya və karantin.
11. Zəhərlənmənin nəticələrin aradan qaldırılması.
12. Mühafizənin əsas prinsipləri və üsulları.
13. Fövqəladə hadisələr nəticələrin aradan qaldırmaqdan ötrü istinad olunan prinsipləri
14. Qəza xilas etmə və digər təxirsəlinmə işləri.
15. Xilas etmə işləri zamanı görülən işlər və görülən işlər zamanı təhlükəsizlik qaydaları..
16. Sığınacaqların konstruksiyası.
17. Radiasiya əleyhinə daldalanacaqların konstruksiyası.
18. Sadə daldalanacaqların konstruksiyaları.
19. Fərdi mühafizə vasitələrin növləri.
20. Təneffüs üzvlərin mühafizə vasitələri növləri.
21. Dəri səthinin mühafizə vasitələri.
22. Köçürmə tədbirləri və mahiyyəti.
23. Köçürmənin planlaşdırılması və təşkil.
24. Mülki müdafiə qüvvələrin təyinatı.
25. Mülki müdafiənin xidmət növləri və xidmət dəstələrin fəaliyyəti

Mülki Müdafiə fənn sillabusu 6002010 "Texnologiya müəllimliyi" ixtisasının təhsil proqramı, tədris planı fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus- Texnologiya və texniki elmlər " kafedrasında müzakirə edilərək ("07 yanvar" 2026-cı il "05" sayılı iclas protokolu) təsdiq edilmişdir.

Fənn müəllimi: b\m İ. İmanov.

m.D. Əliyev.

Kafedra müdiri:

dos R. Əliyev